

VAREN-VARIA

mededelingenblad van de
NEDERLANDSE VARENVERENIGING
i.e.

redactie: j.j.comijs, zaalboslaan 12, 6881 RH VELP (085-634416)

no.8 - maart 1989

BESTUURSMEEDEDELINGEN

1. Het programma van de ledenvergadering op 29 april te Utrecht, waar de officiële oprichting van onze vereniging zal plaatshebben, zal per brief aan de leden worden doorgegeven.
2. VAREN-VARIA verschijnt deze maand voor het eerst in gedrukte vorm. In het volgende nummer hopen wij een nieuwe kop voor ons blad te gaan gebruiken, waarin ook ons embleem zal zijn verwerkt.
3. Het ontwerp STATUTEN zal vóór de vergadering aan de leden worden toegezonden. Wij verzoeken u, dit thuis even door te nemen, opdat op de vergadering de behandeling zo kort mogelijk kan zijn. Ook een financieel overzicht zal u worden toegezonden.
4. Exemplaren van onze folder kunt u bij ondergetekende aanvragen.
5. Wij beginnen in dit nummer met een speciale vragenrubriek. Als u vragen over varens heeft, kunt u die aan de redactie toesturen. De antwoorden worden dan in het volgende nummer gepubliceerd.

j.j.c.

AANVULLING LEDENLIJST

mv.H.Hoveling-v.Steenbergen, Nieuwstraat 21, 5311 BE GAMEREN(04186-2293)
mv.G.A.v.Uffelen, Eiberoord 3, 2317 XL LEIDEN (071-212345)
N.M.Bosch, Klaverveld 27, 9407 GT ASSEN (05920-41131)
mv.L.E.Valster, Pannekoekstraat 46B, 3011 LH ROTTERDAM (010-4126308)
D.J.Tas, Uiterweg 272, 1431 AV AALSMEER (02977-24516)
W.P.Tas, Uiterweg 266, 1431 AV AALSMEER (02977-24516)
mv.E.Koppels, Wolfhezerweg 13, 6861 AA OOSTERBEEK (085-334277)
C.Boele, Boskamp 9, 9753 KH HAREN 050-349626

De leden Timmermans en Denijs hebben het lidmaatschap opgezegd.

DE ENGELSE VARENVERENIGING BESTAAT BIJNA 100 JAAR

Wij kwamen in contact met onze Engelse zustervereniging (The British Pteridological Society). Zij zond ons dokumentatiemateriaal toe en deelde ons mede, dat zij het contact zeer op prijs stelt. Ons bestuur overweegt, op welke wijze zal kunnen worden samengewerkt. U hoort t.z.t. meer hierover. Hier volgt een samenvatting van het toegezonden materiaal: De vereniging werd in 1891 opgericht. Van de ruim 700 leden woont een deel buiten Engeland. Haar doelstellingen zijn ongeveer gelijk aan de onze. Men geeft eenmaal per jaar drie gedrukte tijdschriften uit, n.l. een Bulletin (een mededelingenblad), het tijdschrift Pteridologist en het wetenschappelijke vakblad Fern Gazette.

In de winter worden in verschillende regio's vergaderingen gehouden met lezingen en tentoonstellingen. In de zomer zijn er plaatselijk exkursies naar varenrijke gebieden of naar tuinen met bijzondere varenverzamelingen. Opmerkelijk is het doorgaans kleine aantal deelnemers aan al deze evenementen.

Men heeft een sporenbank, waar jaarlijks 150 aanvragen binnenkomen uit veel delen van de wereld, ook uit Nederland. In een leeskring cirkuleert een Amerikaans varentijdschrift. Er is een boeken-verkoopdienst, die hulp biedt bij het kopen van moeilijk verkrijgbare en tweedehands boeken. Er is veel belangstelling voor de uitwisseling van informatie en voor het ruilen van planten.

De contributie bedraagt £ 7.50 (met Fern Gazette £ 10.). De vereniging is aangesloten bij de Royal Horticultural Society.

Een speciale commissie zet zich in voor het behoud van varensorten. Er bestaat grote behoefte aan elementaire informatie over varens, speciaal voor nieuwe leden.

Tijdens exkursies gevonden varens worden steeds uitvoerig vermeld. Vaak betreft dit zeer algemeen-voorkomende soorten.

Wat de drie tijdschriften betreft: het Bulletin geeft een vrij saai opsomming van overigens vaak belangwekkend verenigingsnieuws. De Pteridologist is een interessant tijdschrift, waarin ik artikelen vond over namen van cultivars, varens in oude tuinen, ervaringen met het zaaien van sporen, het vormen van een nationale varenverzameling, en over enkele varensorten, vaak met afbeeldingen. Verder enkele boekbesprekingen.

Wij zullen onze zustervereniging toestemming vragen, bepaalde artikelen uit hun tijdschrift te mogen overnemen. De Fern Gazette is bestemd voor vakmensen.

j.j.c.

VRAGENRUBRIEK

Wij vermelden steeds de namen der vragenstellers, opdat u eventueel met hen nader overleg kunt plegen. Wilt u de antwoorden steeds toezenden aan de redactie?

1. Is het gebruik van gifstokjes bij varens verantwoord? (mv.Stroo)
2. Mv.Postumus Meyers, Christinalaan 17, Heerde (05782-4805) heeft een grote varen, die zij graag kwijt wil. Misschien heeft u belangstelling? De plant komt oorspronkelijk uit Mozambique.
3. Hoe kan ik *Azolla filiculoides* en *Salvinia natans* goed houden? Mijn exemplaren zijn door schimmel(?) doodgegaan. (mv.Hoveling)
4. Zijn er leden, die ervaring hebben met het bemesten van kamervarens met beendermeel of vismest? (mv.Hoveling).
5. Hoe kun je *Asplenium ruta muraria* in de volle grond in leven houden? (Roskam)
6. Al enige jaren bezit ik *Blechnum penna-marina*. Deze soort blijft lager en groeit meer zodevormig dan *Blechnum spicant*. Nog nooit zag ik bij deze soort de speciale sporendragende bladveren, zoals de *Bl.spicant* die heeft. Wie kan hierover iets vertellen? Ik heb stekken beschikbaar. (van Dam)
7. Met vakantie in Z.Engeland zag ik een *cristatum*-vorm van *Blechnum penna-marina* in de tuinen van Sissinghurst. Deze variëteit blijft heel laag en heeft vergaffelde bladpunten. Wie weet de juiste naam? Ze stond aan de noordzijde van een tuinmuur in de volle schaduw en had zoden gemaakt. Een stekje heb ik met goed gevolg verder gekweekt. De plant heb ik gescheurd en groeit goed. Maar ook hier geen sporen-veren. (van Dam)
8. Van *Polystichum setiferum* heb ik broedknoppen beschikbaar. Ik bezit ook *Ps. densum* en *Ps. profilerum*. Zij maken ook broedknoppen, doch in veel mindere mate. Ik houd mij aanbevolen voor broedknoppen van andere variëteiten. (van Dam)
9. Kan iemand mij helpen aan broedknopjes of plantjes van *Cystopteris bulbifera*? Tweemaal kocht ik deze plant, die echter achteraf *Cys. fragilis* bleek te zijn. (van Dam)
10. Al 20 jaar heb ik een inmiddels zeer grote *Osmunda regalis*. De laatste jaren komen de sporendragers echter niet mooi tot ontwikkeling: zij verwelken vroegtijdig. Wie weet wat hiervan de oorzaak kan zijn? (van Dam)

VARENS OP OUDE STADSMUREN EN IN STRAATPUTTEN

Vorig jaar verscheen onder de titel "Zie, de wijfjesvaren" een brochure waarin een wandeling wordt beschreven langs muurplanten in Utrecht. Het is bekend, dat op oude grachtmuren o.a. in Amsterdam en Utrecht verschillende soorten varens voorkomen. Wij noemen: muurvaren, tong-

varen, steenbreekvaren, eikvaren, wijfjesvaren, mannetjesvaren. Het boekje is een uitgave van I.V.N. Amsterdam en Natuur- en Milieu-educatie te Utrecht. Het is te bestellen door overmaking van f.4.25 op giro 2927220 t.n.v.G.Jongstra, Bunnikseweg 39, 3732 HV DE BILT.

Verder is bekend, dat in oude straatputten soms ook varens worden aangetroffen. De eerste melding van een vondst van Tongvaren kwam in 1975 uit Leiden. Hij bevond zich in een put van de stadsriolering. Ook in Rotterdam zijn ze destijds gevonden, samen met mannetjesvarens. Het tijdschrift NATURA publiceerde tien jaar geleden een kaartje met de vindplaatsen van de Tongvaren over de periode 1968-1978. Mocht u over gegevens van de laatste tien jaar beschikken, dan zullen wij die graag van u vernemen.

j.j.c.

GALLEN OP VARENS

In het januari-nummer van NATURA van 1968 vonden wij een artikel van G.Houtman over dit onderwerp. Hij maakt hierin melding van twee galvormende schimmels, die in Europa werden aangetroffen, n.l. *Taphrina vestergrenii* G. op de mannetjesvaren (lichtbruin, 5mm groot) en *Taphrina filicina* R.ex J. op de smalle stekelvaren (verdikte stukjes, lijkend op bladrol). De schrijver vroeg zich toen af of deze gallen ook in Nederland voorkomen. Hij vond ook gallen van de galmug *Dasyneura filicina* en van een vlieg (Chirosa-soort) op de Adelaarsvaren in het Teutoburgerwoud. Mocht u meer recente gegevens hierover hebben, dan horen wij die graag van u.

j.j.c.

VARENVERZAMELING HORTUS V.U. AMSTERDAM

In het maart 1988 nummer van The Garden, het tijdschrift van de Royal Horticultural Society vonden wij een artikel van A.F.MacHugh, waarin hij met veel enthousiasme en waardering schrijft over de varenverzameling van de Hortus van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij spreekt over "the most comprehensive range of hardy ferns in Europe". Ook de verzameling kamervarens wordt indrukwekkend genoemd. Daan Smit, de beheerder van deze verzameling, houdt zich tevens bezig met wetenschappelijk onderzoek en de verspreiding van sporen. De schrijver besluit met de zinsnede: "For anyone with an interest in ferns, this garden will prove a source of delight. I came away, reluctantly, but filled with new ideas and a refreshed enthusiasm to improve my own fern garden". De Hortus is te bezichtigen maandag tot vrijdag van 8 tot 15 uur. Het adres is: Boechorststraat 8, Amsterdam-Buitenveldert.

j.j.c.

INTERNATIONAL ASSOCIATION OF PTERIDOLOGISTS (I.A.P.)

Ons lid Prof.Hennipman zond mij het decembernummer van het I.A.P.news. Het is een blad voor wetenschappers, waarin de volgende artikelen zijn opgenomen: a. verslag van een internationaal symposium over systematische pteridologie (varenkunde) in Beijing (China) van 5-8 sept.1988 met daaraan verbonden uitgebreide excursies naar kulturele monumenten en varenverzamelingen in China. Twaalf landen namen hieraan deel, w.o. Nederland in de persoon van prof Hennipman.

b. een bericht over de internationale handel in bedreigde planten en dieren.

c. een varensymposium op Menorca (Spanje) van 27-30 okt.jl.

d. een komend internationaal symposium 4-6 aug. in India.

e. een voorgenomen symposium in 1990 in de Ver.Staten.

f. een bericht, dat dr.Barbara Parris, hoofd van de varenafdeling van Kew Gardens in Londen, haar herbarium met 10.000 varensorten aan Kew Gardens heeft geschonken. Het betreft waarschijnlijk de grootste in zijn soort.

g. een artikel van prof Hennipman, gewijd aan een van onze grootste Nederlandse varenkundigen, die op 8 januari j.l. op bijna 80-jarige leeftijd overleed, Pieter Gerardus Johannes de Joncheere. Hij was verbonden aan het Rijksherbarium te Leiden.

h. een kort bericht over de oprichting van de Nederlandse Varenvereniging, waarin opgenomen de wens, te komen tot uitwisseling van vareninformatie en -literatuur met andere varenverenigingen.

j.j.c.

EEN NIEUW VARENBOEK

Onlangs verscheen een geheel nieuw varenboek onder de titel: "Ferns, their habitats in the British and Irish Landscape". Het is geschreven door Christ.N.Page en uitgegeven door Collins, Londen 1988. (ISBN 0002193825).

LEDENLIJST

Op onze vergadering van 29 april zal een geheel bijgewerkte ledenlijst worden uitgereikt. Hij zal aan de afwezigen worden toegezonden.

-o-o-o-o-o-o-